

“Om Schrift en kerkverband”

Lezing Nijkerk 4 juni 2010

Inleiding

Ik vertel u geen nieuws als ik zeg dat zorgen om de ontwikkelingen in de GKV de reden zijn voor deze vergadering.

Op allerlei manieren zijn die zorgen de laatste jaren uitgesproken. Maar het lijkt wel of er steeds minder gehoor voor te vinden is. Kerkbreed proberen scribenten in de kerkelijke pers alsook voorgangers in de zondagse prediking deze waarschuwend geluiden in de doofpot te stoppen, al of niet met een stevig deksel er op van heftige banvonnissen.

Zogenaamde verontrusten worden afgedaan als conservatieve mopperaars die alles bij het oude willen laten. Als mensen die terug willen naar de vijftiger en zestiger jaren van de vorige eeuw. Vanuit die wereldvreemde nostalgie bestempelen deze achtergebleven geesten alle nieuwe ontwikkelingen maar als verkeerd. En veroordelen ze nieuwe praktijken en kerkelijke uitspraken in de GKV heel goedkoop als ‘in strijd met Schrift en belijdenis’. Alsof het kerkelijk verleden canoniek is en hun eigen gekoesterde opvattingen het woord van God zelf. Voor voortschrijdend inzicht in de Schriften staan ze niet open. Bij voorbaat wordt elke deur dichtgedaan voor gedachten die buiten dat eigen bekrompen blikveld vallen. Kortom: verontrusting is verstarring die dodelijk is voor een levende kerk die midden in de cultuur van deze tijd vandaag wil staan en daarin het evangelie wil uitdragen.

Zo bekeken is deze avond de zoveelste van een stelletje mopperaars uit de oude doos.

Kijkt u dus maar even goed in deze spiegel die u wordt voorgehouden.

De vraag is echter: is dit een heldere spiegel of mogelijk een spiegel die een spotprent terugkaatst?

Zoals de aangekondigde titel van deze lezing al aangeeft, concentreer ik me op met name twee kernzaken: ‘*Schrift én kerkverband*’.

Allereerst dus de grote vraag: blijven wij bij wat ons van kindsbeen af geleerd en toevertrouwd is, namelijk dat door Gods Geest geïnspireerde Woord van de *Heilige Schriften*, om het met de woorden uit 2 Tim 3 te zeggen?

Het antwoord op die vraag is van belang voor die tweede zaak: het *kerkverband*. Voor iemand die een beetje thuis is in de gereformeerde leer hoeft het geen betoog dat het *verband van de kerken* staat of valt met het *geloof in de Schriften*. We hebben vanaf de catechisatiejaren al uit de Schriften mogen verstaan dat onze Here Jezus zijn kerk niet alleen vergadert maar ook beschermt en onderhoudt door *zijn Geest en Woord* in eenheid van het ware geloof (HC Zo 21 antw.54).

Juist op deze twee punten wil ik de ontwikkelingen in de GKV analyseren en ook illustreren. Nu moeten we ons daarbij beperkingen opleggen om niet te verdrinken in een veelheid van onderwerpen die we hierbij aan de orde kunnen stellen.

Vandaar dat ik me vanavond wil beperken tot vooral de *verhouding van de GKV met de NGK*. Juist in die actuele kerkelijke verhouding komen de twee zaken van Schrift en kerkverband volop aan de orde. *En* – dat wil ik wel meteen verraden – zijn de Schrift zowel als het

kerkverband naar mijn waarneming ook volop *in geding*. Met name de opstelling ten aanzien van *de vrouw in het ambt* biedt op dit punt daar een helder voorbeeld van.

Om te beginnen wil ik u vanavond eerst even mee terug nemen naar die jaren zestig van de vorige eeuw. Op het gevaar af dat direct wordt gedacht: ‘zie je wel?! Daar heb het al! Back to the sixties’.

Ik doe dat toch maar vrijmoedig vanuit de onbetwiste wijsheid dat je van de geschiedenis kunt leren. Denk aan de even onbetwiste wijsheid dat wie de les van de geschiedenis niet ter harte neemt, die geschiedenis zal moeten overdoen met alle schade en schande van dien.

We zingen straks niet voor niets Ps. 78:1 en 2!

De breuk tussen GKV en NGK in 1967 e.v.j.

Ik neem even mijn uitgangspunt in het

“Rapport van de commissie en besluit v d GS Hoogeveen 1969 inzake de dubbele afvaardiging uit het ressort Noord-Holland alsmede het appèl op de kerken in de particuliere synode Wormser. (1969)”

Dat kreeg de titel mee: Om ‘belijdenis’ en kerkverband.

Begrijpt u nu waar ik de titel van deze lezing vandaan haalde? Ik heb die bewust gekozen als variatie op de titel van dit rapport en appèl.

Tóen was de belijdenis in geding, de binding aan de geref. belijdenis. Impliciet daarmee natuurlijk ook de binding aan het woord van God waarvan wij als kerk in onze belijdenis willen getuigen.

U hoort dat ik nu een stap verder ga: om *Schrift* en kerkverband. Dat is nu in geding, en niet alleen in de NGK, ook in de GKV.

Dat rapport van de GS 1969 wees precies aan waar het toen om draaide.

Allereerst was de *belijdenis* in geding.

Onze Gereformeerde Kerken wezen dat helder en gedocumenteerd in dit rapport aan. In de kerken die later de Buitenverbanders werden genoemd - nu dus de Ned. Geref. kerken – werd *afwijking van de gereformeerde leer* getolereerd. [p.6-7]. Men hanteerde een onderscheid tussen ‘fundamentele en niet-fundamentele artikelen’ van de beleden geloofsleer. [21]

Zo werd bijvoorbeeld de leer rond het sterven (zondag 22 van de HCat) niet-fundamenteel geacht. En dan wilde men zo’n afwijking van de confessie in de kerken verdragen en dus de ruimte geven.

De synode hield hun voor dat dit “een vrije opstelling tegenover de confessie was die de Geref. Kerken in Nederland aan genoemde kerken niet gegeven hebben en ook niet mógen verlenen”. [23]

In de *tweede plaats* was het *kerkverband* in geding.

De aangesproken kerken hielden zich niet aan de afspraken aan de kerkorde. We noemen dat *independentisme*. Men gaat onafhankelijk z’n eigen gang en trekt zich niets aan van uitspraken van kerkelijke vergaderingen die hun niet welgevallig zijn. Met een keur van voorbeelden werd dit aangetoond.

Een en ander kwam tot een hoogtepunt – of moet ik zeggen ‘dieptepunt’ - in de publicatie van de ‘ Open Brief’ . Daarin werd een sterk pleidooi gevoerd tot samenwerking met de toenmalige synodaal Gereformeerde Kerken. Een kerkverband waar de Schrift evenals de confessie helemaal niet meer veilig was. Er waren predikanten die verklaarden dat het recht van de Geref. Kerken om hun zelfstandig bestaan tegenover de Geref. Kerken (synodaal) voort te zetten, nagenoeg geheel is verloren gegaan.

De GS van Hoogeveen (1969) kwam tot de slotsom, ”dat het confessionele vertrouwen in deze kerken sterk geschokt” was. “*Zij zullen het confessionele vertrouwen moeten herstellen, wil er van een christelijke vrede tussen hen en het verband van de Geref. Kerken in Nederland weer sprake kunnen zijn*”. [25b]

Binnen deze kerken was de weg van het appèl niet meer begaanbaar. “Independentisme slaat namelijk de bodem onder de kerkelijke samenleving weg”. “Het biedt helaas een goede voedingsbodem voor confessioneel relativisme” [27].

“Het kerkverband steunt [toch]op de eenheid in belijdenis’. Juist om het gereformeerd kerkverband bij de eenheid in belijdenis te bewaren, “mag thans de breuk met het oude Noordhollandse kerkverband goedgekeurd worden, omdat het de grondslag van de kerkelijke samenleving aantastte of liet aantasten”. [28]

De kerken die in deze provincie gebroken hadden met dit Noordhollands kerkverband, zo stelde de GS, “verkozen het enige klimaat, waarin gereformeerde kerken samen kunnen verkeren, namelijk in dat van een algehele en ondubbelzinnig uitgesproken binding aan de confessie, die de kerken bij het Woord van God houdt en hen zó waarlijk vrij doet zijn’. [29]

Bij haar rapport voegde de GS Hoogeveen een indringend appèl.[36-37] waarin zij haar smart uitsprak over de ingrijpende kerkscheuring. Deze smart is vooral zo groot, zo verklaart de Synode, “vanwege de oorzaken van de geslagen breuk”. [36]

En dan geeft de Synode een samenvatting van deze oorzaken, die ons vandaag heel veel kan leren!

“U hebt het voornaamste der wet – de trouw aan de broederschap – verwaarloosd door het verband der kerken niet meer te onderhouden naar de geldende kerkenordering.

U hebt de enige en goede grondslag der kerken niet ongerept bewaard en u hebt de dwalingen niet krachtig weerstaan.

U hebt u verdraagzaam betoond, waar u niet verdraagzaam mócht zijn, namelijk tegenover hen, die de band aan deze leer der zaligheid losmaken en de verbindende kracht van de belijdenis als accoord van de kerkelijke gemeenschap verbreken.

U hebt in bescherming genomen degenen, die u in het aangezicht had behoren te weerspreken naar uitwijzen van het heilig evangelie’

Klemmend doet de synode dan een beroep op de broederschap: “Broeders, zó kunt u de toekomst des Heren niet tegemoet gaan! Bedenkt, dat wie de band aan de kerkelijke belijdenis losmaakt, of dit kwaad ook maar in bescherming neemt, *er niet aan kan ontkomen de band aan de Schrift als het woord van God los te laten, te eniger tijd.* [schuin v EH]

De ontwikkelingen in de Ned Hervo kerk en binnen de Ger Kerken (synodaal) zijn overduidelijk: wie de band aan de belijdenis loslaat en de dwalingen niet aanstonds tegenstaat, mist zijn verweer tegen de vloedgolf van het oeverloos oecumenisme.

U zult bovendien moeten bedenken, dat uw beslissingen niet alleen u zelf raken, maar ook de jeugd der kerk, ja geheel uw nageslacht, en dat uw keus van thans mede bepalend is voor het geestelijk klimaat, waarin zij zullen leven, die na u komen zullen.

Onze oproep aan u mag daarom geen andere zijn dan deze: verlaat alle schadelijke en heilloze wegen en laat u weer bouwen op dat ene fundament, dat God gelegd heeft.

Wij hebben u niet afgestoten. Wilden wij voort op de weg, die Christus met zijn kerken in dit land is gegaan, dan moesten wij uw credentiebrieven weigeren. Maar ook toen onze hand uw credentiebrieven weigerde, ging ons hart naar u uit. Zo gaat ons hart ook thans naar u uit als wij smeken: 'Kom ga met ons en doe als wij!' Wat méér is: gaat met die God, die eeuwenlang zijn kerken in Nederland wilde bewaren bij het pand haar toebetrouwd; die de kerken verwaardigd heeft de door Hem geschonken belijdenis als de waarachtige en volkomen leer der zaligheid van harte lief te hebben en trouw te bewaren; die haar ook de genade schonk te mogen wandelen in die weg, die zij vrijwillig aanvaardden als accoord van kerkelijke gemeenschap."

Dat was ruim 40 jaar geleden.

Hoe is sindsdien de ontwikkeling in de NGK?

Helaas kwam er geen terugkeer, maar gingen deze kerken verder op de weg waarvoor ze zo indringend gewaarschuwd waren.

De vrijheden die ze toen claimden, handhaafden ze tot op deze dag.

Ook ging de waarschuwendende voorspelling van het appèl in vervulling: "Bedenkt, dat wie de band aan de kerkelijke belijdenis losmaakt, of dit kwaad ook maar in bescherming neemt, *er niet aan kan ontkomen de band aan de Schrift als het woord van God los te laten, te eniger tijd*".

Het duurde niet lang of het Schriftgezag kwam in geding.

Ik denk aan het gedachtegoed van drs. H. de Jong. Om Abel en Kain niet als historische werkelijkheid te zien maar als modellen of symbolen.

En om Paulus' spreken over de plaats of taak van de vrouw in de gemeente als 'cultuurgebonden' te beschouwen.

Ook brak drs. De Jong een lans voor het toelaten van homofiele vriendenparen aan het avondmaal. Iets wat verschillende van zijn collega's ook zorgelijk kritisch in de pen deed klimmen.

Tegelijk wordt in verschillende kerken een open avondmaal gepraktiseerd omdat christenen uit andere gemeenschappen niet geweigerd mogen worden'. Dit oecumenisme zie je terug in verregaande samenwerking - zoals in evangelisatie - met kerken van verschillende signatuur, tot en met baptistische, hervormde en synodale.

Er zouden verder nog heel wat voorbeelden te geven zijn van voortgaande afwijking van de confessie die in de NGK zich doet gelden tot op heden. De laatste jaren is daar keer op keer de vinger bij gelegd. [zie bijv. H.W. van Egmond e.a. *Belijdende kerk blijven* 2008]

“Zij zullen het confessionele vertrouwen moeten herstellen, wil er van een christelijke vrede tussen hen en het verband van de Geref. Kerken in Nederland weer sprake kunnen zijn”.
Zo stelde de GS Hoogeveen in 1969.

Zouden we iets kunnen aangeven wat wijst op herstel van het confessioneel vertrouwen?
Met verdriet moet geconstateerd worden dat van de verlangde terugkeer weinig te zien is.

Een andere vraag mag nu gesteld:

Hoe is sindsdien de ontwikkeling in de GKV?

Helaas moeten we constateren dat er bij de GKV wel sprake is van een enorme terugkeer op het destijds ingenomen standpunt. We zien namelijk heel weinig meer terug van de heldere confessionele opstelling die de GKV in 1969 innam.

Zowel in de praktijk van het kerkelijk leven binnen de GKV, als in haar samensprekingen met de NGK.

Daar is de laatste jaren vele malen op gewezen. De loslating van de binding aan de confessie op het punt van activiteiten zoals interkerkelijke evangelisatie en jeugdkerken, het voorgaan in een kerkdienst van een Vrij-evangelische gemeente (met goedkeuring van de docent kerkrecht in Kampen), een gezamenlijke kerkdienst zelfs met PKN-kerken (Amsterdam). Ook op het punt van het Schriftgezag komen we vergelijkbare zaken tegen als bij drs. H.de Jong. De historiciteit van bijbelse geschiedenissen wordt in twijfel getrokken, niet alleen in het eerste bijbelboek Genesis. Ook de verhalen rond David en Goliath hoeven niet een weergave van werkelijk gebeurde geschiedenis te zijn terwijl ook bij Jozua het stilstaan van zon en maan wel dichterlijke verbeelding zou kunnen zijn (KvBekkum). Ik denk ook aan publicaties over Genesis waartegen heel wat bezwaren en ook bezwaarschriften zijn gekomen.

Het was niet onterecht dat men van Christelijk Gereformeerde zijde kritische opmerkingen over het tolereren in hun kerken van iemand als dr. Loonstra (met zijn schriftkritische publicaties) pareerde met de reactie: kijken jullie in de GKV eerst maar eens in je eigen huis! De benoeming aan de TU in Kampen van dr. Paas met zijn capitulatie voor schriftkritische theorieën bracht ook een storm van verontwaardiging teweeg. Maar de TU heeft niet anders gedaan dan die storm van kritiek maar bezwaren en wegwuiven als opgeklopte indianenverhalen.

En hebben wij in de GKV niet dezelfde discussie gekregen als drs. De Jong destijds opriep met zijn toelaten van homofiele vriendenparen in de NGK?

We zouden de Schrift tegenwoordig heel anders moeten lezen of interpreteren bij dit soort zaken, net zo goed als in kwesties als huwelijk en echtscheiding.

Veelzeggend is in dit geval de kwestie van de vrouw in het ambt bij de samensprekingen met de NGK. Op de GS Zwolle-Zuid 2008 van de GKV lag een meerderheids- en een minderheidsrapport van deputaten kerkelijke eenheid inzake de verhouding tot de NGK. Het meerderheidsrapport probeerde in alle toonaarden duidelijk te maken dat er een positieve ontwikkeling is gekomen bij de NGK als het gaat om de binding aan de belijdenis. Er zou namelijk “een wezenlijke overeenstemming bestaan over de aard van de binding aan Schrift en belijdenis”. “Hoe die binding in de praktijk gestalte krijgt kan nu onderwerp van gesprek zijn”. Immers, alleen over de concretisering van de binding bestaat nog verschil van inzicht. [Acta 2008 274].

Als positief wordt ook genoemd dat de Landelijke Vergadering van de NGK (Zwolle 2007) de kerken die de ondertekening van de belijdenis niet kennen [!!] , heeft opgeroepen daartoe over te gaan. [Acta 266] .

De GS van de GKV neemt van dit alles met dankbaarheid kennis. Ook neemt ze met instemming kennis van de wijze waarop is doorgesproken over de uitspraken die de NGK hebben gedaan over de openstelling van de ambten van ouderling en predikant voor zusters in de gemeente en neemt ze met dankbaarheid kennis van de toenadering die is gebleken in de gesprekken over het Schriftverstaan en de Schriftuitleg. [Acta 266-267]

Wel constateert de GS met verdriet dat de gesprekken nog niet alle bezwaren hebben weggenomen die er bij de GS Amersfoort 2005 leefden ten aanzien van de openstelling van de ambten voor de zusters.

Het minderheidsrapport was van oordeel dat bepaalde onderwerpen zoals de openstelling van de ambten voor de vrouw, een belemmering vormden voor diepergaande gesprekken. [Acta 274].

Je ziet in de besluitvorming van de GS van de GKV een moeizame poging om de tegenovergestelde meningen in een ingewikkeld compromis-besluit te verenigen.

Het is een zaak van pappen en nat houden geworden.

Maar de hoofdkoers is glashelder: dankbaarheid voor de wezenlijke eenheid. Ook de openlating van het ambt voor de vrouw tast die wezenlijke eenheid niet aan. Immers, ook in de GKV wordt deze kwestie nu nader bestudeerd en zullen de resultaten van die breed opgezette studie nog moeten worden afgewacht.

Als je nuchter nagaat **wat er nu gebeurd is sinds 1969**, worden er **twee dingen duidelijk**. **Ten eerste: in de NGK is er principieel weinig of niets veranderd**. Integendeel, de koers van de jaren zestig is voortgezet. Zowel ten aanzien van de tolerantie van afwijking van de belijdenis, als ook de trekken van het independentisme.

Je kunt wel mooie oproepen doen aan de kerken om nu toch eens over te gaan tot ondertekening van de belijdenis, maar – zoals terecht op de GS van de GKV is gesteld - ‘niet de wens om de belijdenis te onderschrijven is bepalend, maar de daadwerkelijke onderschrijving zelf’. [Acta 274]

In de openstelling van ook het ambt van ouderling en predikant voor de vrouw blijkt de Schrift in geding.

In plaats dat het confessionele vertrouwen is hersteld zodat toenadering mogelijk is geworden, om met Hoogeveen 1969 te spreken, is er nog verdergaande verwijdering van de gereformeerde koers gekomen.

Dat wat de NGK betreft.

Het tweede dat duidelijk is geworden is dit: **sinds 1969 zijn de GKV wel drastisch veranderd.**

Alle toenadering tot de NGK komt niet doordat er terugkeer geconstateerd kon worden bij de NGK, maar omdat de GKV op dezelfde toer zijn gegaan als de NGK.

Je ziet hier een diepgaande verloochening van de gereformeerde koers die in 1969 werd gehandhaafd. Zowel in leer als leven, ook kerkelijk leven.

De *daadwerkelijke binding aan de belijdenis is niet alleen in geding*. Ook het *Schriftgezag* is inmiddels in geding gekomen. Tot aan de TU wordt openlijk de vrouw in het ambt gepromoot. En de breed opgezette studie waarbij de kerken betrokken worden, dient alleen maar om de geesten te masseren voor een probleemloze aanvaarding van de vrouw in het ambt ook binnen de GKV.

Het *independentisme* waart ook als een virus rond binnen de GKV. Tekenend is de discussie die daarover in het ND heeft gewoed. Een predikant uit Kampen-Noord wekt rustig de kerken op om zich niets aan te trekken van uitspraken die de synode heeft gedaan. Terwijl hij daarbij tegelijk een fervent pleidooi voert voor het toelaten van de zusters tot alle ambten.

Onthullend is ook wat hij heeft uitgesproken tijdens de op jubelende toon gevoerde samensprekingen met de Nederlands Gereformeerde Kerk ter plaatse. Daar verklaarde hij met betrekking tot de kerkstrijd van 1967 o.a. het volgende: “Het ging ons vrijgemaakten om gerechtigheid en de buitenverbanders om barmhartigheid. Nu besef ik, dat je die twee niet uit elkaar moet halen, maar met elkaar in balans moet brengen. Als ik eerlijk ben, dan is de GKV in die veertig jaar meer veranderd dan de NGK. De ruimte die ik nu ervaar en bepleit, was dezelfde ruimte die de NGK in de jaren zestig al bepleitte” (‘Opbouw’, 10 april 2009).

Er zijn woorden die voor zich zelf spreken.

En deze ene voorganger in de GKV staat hierin niet alleen. In dit alles wordt hij ook nog eens enthousiast gesteund door diverse docenten van de TU. Terwijl vele collega-predikanten dezelfde mening, dezelfde vrijheid zijn toegedaan.

[vgl ook Wilschut Nad Bek Jg 15 nr 12 dec 2008 Kerkverband in geding]

Het kerkverband van de GKV is in staat van ontbinding. De voortgaande samensprekingen en zelfs plaatselijke fusies met de NGK zijn daar een typerend voorbeeld van.

En als u het nog niet ziet, zullen de NGK het u wel vertellen. Het Jaaroverzicht in het Informatieboekje van 2010 van de NGK constateert eerlijk en duidelijk hoe sterk de GKV zijn veranderd en hoe ingrijpend in het spoor hiervan de houding van de GKv jegens de NGK veranderd is. [192].

Dat – ik citeer - “bleek bijvoorbeeld uit de wijze waarop de GKv betrokken waren op het 50-jarig ambtsjubileum van ds. Henk de Jong. Lang, tot ver in de jaren '90, werd De Jong binnen de GKv beschouwd als het boegbeeld van de vervreemding van de NGK van Schrift en belijdenis. In dit opzicht zijn de GKv, zo bleek het afgelopen jaar, grotendeels, zo niet 180° ,

gedraaid. Een even opmerkelijk als ontroerend detail is, dat De Jong op 2 augustus ter gelegenheid van zijn ambtsjubileum mocht voorgaan in de gemeente waarin hij 50 jaar eerder als Dienaar des Woords bevestigd was, de vrijgemaakte gereformeerde kerk te Gees. Een even groots als veelzeggend gebaar. Hoewel het op kerkordelijke gronden ongetwijfeld niet kon, gebeurde het toch. Mooi was ook, dat alle hoogleraren van de Theologische Universiteit van de Gereformeerde Kerken te Kampen (TUK) die gevraagd werden hun medewerking te verlenen aan het vriendenboek voor Henk de Jong (De Boer, Kwakkel, De Bruijne) dat zeer van harte deden. Evenzeer van harte stelde de universiteit haar aula beschikbaar om aldaar de presentatie van het vriendenboek te laten plaatsvinden. Dat was meer dan een gebaar van gastvrijheid. Tenslotte mag niet onvermeld blijven hoe de vrijgemaakte oudtestamenticus Koert van Bekkum (tevens adjunct-hoofdredacteur van het Nederlands Dagblad) Henk de Jong neerzette. In zijn toespraak t.g.v. de presentatie van het vriendenboek noemde hij hem een vrijgemaakt theoloog die in beide huizen van de Vrijmaking terecht geëerd wordt. Hij stelde zelfs: “in mijn waarneming is De Jong als Bijbelgeleerde de meest vrijgemaakte van al zijn Kamper generatiegenoten’. [192-193]

Het Jaaroverzicht meldt ook dat het “eveneens een verheugende ontwikkeling is, dat zich op het zo belangrijke vlak van het theologisch onderwijs ook vormen van samenwerking tussen de GKv en de NGK aan het ontwikkelen zijn. Genoemd wordt het programma van de Permanente Educatie voor Predikanten, dat door de synode van de GKv in het leven is geroepen. Voor Nederlands gereformeerde docenten en predikanten bestaat er ruimte om volop hun inbreng in dit programma te hebben. Ook wordt in dit verband melding gemaakt van het feit dat de vrijgemaakte dr. C.J. de Ruijter (hoogleraar praktische theologie aan de TUK) in het seizoen 2009-2010 voor de tweede keer gastcolleges aan de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding verzorgde.

Ook doen de GKv, anders dan de CGK, mee met het initiatief van onze kerken om een informatieve website over homoseksualiteit op te starten.” De man “die namens de GKv deelneemt aan het opzetten van deze website, zei in het ND dat er niet voor één standpunt wordt gekozen: ‘Dan zijn we bang dat niet alle relevante gedachten een plek kunnen krijgen. Wij weten allemaal dat de bandbreedte binnen de kerken groot is”.

De woordvoerder van de NGK verklaarde op de GS van de GKv in Zwolle-Zuid al dat “meer dan een kwart van de NGK perspectiefvolle contacten heeft met de plaatselijke GK[v]: . er is sprake van kanselruil en Avondmaalsgemeenschap, men is daar heen op weg of er zijn verkennende gesprekken met de vaste wil om elkaar te vinden als gemeenten van Jezus Christus.” Waarbij een hele reeks plaatselijke gemeenten bij name werden genoemd. Met de opmerking: “ook in Kampen, of misschien moet ik zeggen: zelfs in Kampen’. Immers “op weinig plaatsen was de breuk in de jaren zestig dieper en het trauma heftiger dan in Kampen”. [Acta 270]

In het Jaaroverzicht passeert ook een indrukwekkende reeks voorbeelden van verdergaande plaatselijke samensprekingen. ‘De veranderde houding van de GKv jegens de NGK wordt het sterkste zichtbaar op plaatselijk niveau’, zo stelt het overzicht [194]

Onder het kopje ‘Vrouw in het ambt’ lezen we dan:

“Opmerkelijk is, dat deze bloei aan erkenning en contacten uitgerekend plaatsvindt, nádat de NGK als kerkverband ruimte hebben gegeven aan de vrouw in alle ambten. Niet minder opmerkelijk is, dat de aanwezigheid van vrouwelijke ambtsdragers in een lokale NGK voor sommige vrijgemaakte kerken geen verhindering is om een nauwe band met de betreffende gemeente aan te gaan. Zo stelde de NGK Zwolle² het ambt van ouderling open voor vrouwen, ondanks de zusterkerkrelatie met de CGK en de vijf vrijgemaakte kerken te Zwolle. Een kerkenraadslid van de NGK geeft aan dat uit het overleg tussen de kerken “niet het signaal is gekomen: dit kunnen jullie niet doen! En ook niet het appèl: doe dit nu niet! Men erkent ook van GKv-zijde: we staan als GKv en NGK in Zwolle op hetzelfde fundament, we zien als GKv dat jullie willen buigen voor het gezag van Gods Woord. Men laat ons deze ruimte, ook al maakt men zelf andere keuzes rond dit onderwerp”. [197]

De auteur van het Jaaroverzicht heeft op dit moment de “indruk, dat de vrouw in het ambt niet beschouwd wordt als een kwestie waarbij de confessie zelf in geding is. Een aanwijzing hiervoor”acht hij “ook, dat een hoogleraar aan de TUK (G. Harinck in het *Nederlands Dagblad*) en een predikant (W. Wierenga in N_[ota]B_[ene] *De Reformatie* [Jg 84 nr.7, 15 nov 2008 e.v.]) publiek uiting kunnen geven aan hun opvatting dat vrouwen een ambt mogen bekleden, zonder dat dit tot kerkelijke maatregelen leidt. Dat betekent dat binnen de GKv de opvatting dat vrouwen in het ambt mogen, vooralsnog niet als een dusdanige dwaalleer wordt beschouwd dat die het kerkelijk samenleven onmogelijk maakt. Het is natuurlijk denkbaar dat de Generale Synode in 2011 besluit deze opvatting of het uiten daarvan niet langer toe te staan, maar vooralsnog ga ik daar – gegeven het huidige klimaat in de GKv – niet van uit.[197]

De auteur constateert “dat de samenwerking tussen de GKv en de NGK zich in het jaar 2009 dus onverminderd voortzet. Daarbij gaat het zowel om lokale als landelijke samenwerking. En wie *De Reformatie* [...] leest, ontdekt keer op keer dat er in de GKv een geestelijk klimaat heerst, dat heel sterk op het onze lijkt. Datgene waar een Henk de Jong voor stond [...] is nu in hoge mate gerealiseerd in de GKv. Als het gaat om de omgang met de Heilige Schrift, de omgang met de confessie, de organisatie van het kerkelijk leven en de liturgie, moet gezegd dat er van wezenlijke verschillen geen sprake meer is.

Om die reden wil hij een suggestie doen. ‘Laten we een datum prikken: 31 oktober 2016. Op die dag verklaren de GKv en de NGK dat zij zich in een staat van vereniging bevinden’. Een datum, zo lazen we onlangs in het ND, die ds. Hoksbergen van de GKv nog veel te ver weg is.

Dr. De Bruijne van de GKv toont zich in *De Reformatie* van 1 nov. 2008 teleurgesteld over de besluiten van zijn Synode te Zwolle-Zuid. Want wat deed de synode volgens hem?

Zij nam met de ene hand weer terug wat zij met de andere zo royaal aanwees. Waar ze mooie woorden spreekt over de Balans rond de binding aan de belijdenis, haalt ze tegelijk de oude koeien uit de sloot waarop het wantrouwen jegens de NGK juist gestoeld was: de Preambule van het Akkoord van Kerkelijk samenleven, de tolerante omgang met sommigen die afweken

van de belijdenis en zelfs de manier waarop ‘in het verleden’ onderscheiden is tussen fundamentele en niet-fundamentele onderdelen in de belijdenis.

“Uit het oogpunt van christelijke omgang”, zo schreef hij, “vind ik dat kwalijk en in het licht van de wonderlijke toenadering die de Here gaf, ook ondankbaar. Je moet de voortgang van de laatste jaren juist zien als een stap vooruit, waarmee langs een nieuwe route de bestaande patstellingen te boven kunnen worden gekomen. Maar in de besluiten pint de synode de gesprekspartners toch weer vast op die bestaand patstellingen en zelfs op het verleden”. “Tegelijk zet de synode een rem op de vergaande vormen van plaatselijke samenwerking tussen de GKV en de NGK.”

Ik denk dat De Bruijne hier terecht inconsequentie aan de synode verwijt. Het is de onmacht alsook de oneerlijkheid van een synode die ter wille van twee partijen binnen eigen kerk in een compromis vlucht. En de ervaring van de kerkgeschiedenis wijst uit dat van een compromis alleen de valse profetie profiteert. Die krijgt alle kans om de geesten verder te bewerken en mee te voeren. Een kerk die stáát voor haar binding aan Schrift en belijdenis, staat op de bres. In Hoogeveen 1969 wisten de GKV zich daartoe geroepen. De Bruijne verklaart het dan tot ‘oude koeien uit de sloot halen’. Als die ‘oude koe’ *de bewaring van het Woord en het handhaven van de belijdenis naar dat Woord* is, haal ik die vandaag vrijmoedig uit de sloot.

Dr. Wilschut sprak in december 2008 in Nader Bekeken zijn teleurstelling uit over het artikel van prof. De Bruijne. Zijn grote vraag is: waar blijven de *argumenten* dat de NGK ten goede veranderd zijn? En hij eindigt zijn artikel dan als volgt: [vgl K Folkersma Ref 18-4-2009 ri AdBr]

De teleurstelling van prof. De Bruijne roept teleurstelling op. En zorg. Over sterke lofwoorden voor de NGK. De Here heeft deze kerken – volgens De Bruijne – veel gegeven dat ook vrijgemaakten kan verrijken. Zij blijven vaak dicht bij de Bijbel. En met de binding aan de belijdenis zit het daar ten diepste blijkbaar ook wel goed. En ben je het daar niet mee eens, dan ben je ondankbaar tegenover de Here.”

En zijn laatste zin is dan: “Moeten we als GKv dan op de NGK gaan lijken?”

Mijn mening is: de GKv *lijken* daar niet op. Ze *zijn* als de NGK geworden.

De NGK die niet veranderd zijn sinds 1969.

Vandaar dat ik *vandaag met betrekking tot de GKV tot de conclusie kom* die de GKV in 1969 richting de NGK uitspraken, en dan aangepast aan de situatie van nu:

. “Zij [de GKV dus] *zullen het confessionele vertrouwen moeten herstellen, wil er van een christelijke vrede tussen hen en wie echt gereformeerd willen blijven weer sprake kunnen zijn*”.

Het moet ons toch ook te denken geven dat de Canadese zusterkerken de relatie met deze GKV op ‘kritiek’ hebben gezet. De eenheid van het geloof staat immers op het spel. En die eenheid is voorwaarde om samen kerk te zijn van de Here Jezus.

In de crisis van 1967 e.v.j. hebben de Gereformeerde Kerken stand mogen houden. Ik zal niet beweren dat er destijds in die strijd voor de goede zaak geen fouten zijn gemaakt. Integendeel,

daarvan kan ook ik getuigen vanuit de twee brandhaarden waar ik zelf toen midden in verkeerde: Amstelveen en Kampen. Het kan in kerkstrijd vóórkomen dat je op een goede manier voor een kwade zaak strijdt, evengoed als dat je op een kwade manier voor de goede zaak opkomt. Ik heb beide meegemaakt en dat gevaar zullen we moeten blijven onderkennen, ook in de strijd van onze dagen. Dat hebben trouwens de Gereformeerde Kerken in Hoogeveen 1969 ook eerlijk onder ogen willen zien. Maar met hun uitspraken van toen hebben zij het kerkvolk wel bij de fundamenten van het kerkverband willen bewaren. En dat is in kerkstrijd de beste dienst die je aan je broeder en je zuster kunt bewijzen! Toen evengoed als nu. Vanuit die confessionele standvastigheid hebben de GKV toen verklaard aan hen die dit fundament loslieten:

“U zult bovendien moeten bedenken, dat uw beslissingen niet alleen u zelf raken, maar ook de jeugd der kerk, ja geheel uw nageslacht, en dat uw keus van thans mede bepalend is voor het geestelijk klimaat, waarin zij zullen leven, die na u komen zullen. “

Laten WIJ dat vandaag ons aantrekken. Er is veel reden tot ootmoed naar de Here toe die ons in veel opzichten rijk gezegend heeft. Hoe is het zo ver kunnen komen in de GKV dat er nu zoveel dingen op losse schroeven staan terwijl de Here ons liet opgroeien bij zijn Woord en de kerken dit geloof leerde belijden in haar confessie?? Zijn wij wel wakker genoeg geweest? Hebben wij op onze post gestaan? Wil de Here ons soms laten zien dat zegeningen zo maar uit onze handen glippen als we het niet van Hem blijven verwachten en van het vertrouwen op *zijn* beloften en de weg van *zijn* geboden? Als wij het vuur van zijn Geest niet eerbiedig en dankbaar koesteren komt de kille wind van de wereld zomaar de kerk binnenwaaien. Wij - zoals wij hier zitten - vormen een schakel in een ketting van geslachten. Die grote verantwoordelijkheid die God ons geeft, zullen we diep moeten beseffen. Wat doen we? Geven we ons zelf prijs? Dan geven we ook onze jeugd prijs. Willen we vandaag met elkaar nog kerk van Jezus Christus zijn? En met allen die daadwerkelijk op zijn Woord willen bouwen? Heel zijn Woord zonder daar iets van af te doen?

Van een werkelijk gereformeerd kerkverband is pas sprake als de kerken, en ook de kerkmensen persoon voor persoon, zich willen blijven verzamelen rond de Banier van het eeuwig evangeliewoord; en dat vaandel ongerept willen hooghouden en bewaren; en dit evangelie in steeds weer nieuwe tijden willen belijden, willen dóen en zo met woord en daad doorgeven aan het volgende geslacht.

Wij diénen onze broeders en zusters niet, noch in de NGK noch in de GKV, als we ons door hen laten meevoeren in een eenheidsroes die ons verwijdert van het Woord van onze God, dat betrouwbaar kompas voor het schip van de kerk in alle zeeën, en in alle tijden! We diénen elkaar als we met elkaar het roer recht houden. Dan kan het schip ook de hoge golven van deze tijd en van deze moderne cultuur aan omdat Vaders Zoon Zelf aan boord is!

Ps. 78 laat zien wat er gebeurt als er één generatie in de ketting van de geslachten is die dit verzuimt. Dan groeit er een geslacht op dat het Woord en de werken van God niet meer kent

Een jeugd die geen onderscheid meer ziet tussen de ene leer en de andere, de ene kerk en de andere; uiteindelijk geen onderscheid meer ziet tussen kerk en wereld, omdat de kerk zo verwereldlijkt is. Vertrouwen op God? Dat hebben ze dan niet geléerd. Ze vergeten Gods werken en bewaren zijn geboden niet. En de afgoden nestelen zich rap in Gods tempelhuis. De strijd winnen we alleen als we het Woord van de grote Overwinnaar bewaren. Omdat Hij ons dan zal bewaren in het uur van de verzoeking.

Alleen dan kan er ook een nieuwe generatie opgroeien die niet verdrinkt in grote verwarring. Omdat ze in leer en leven het sterk houvast kent van de wijsheid van God; een wijsheid die de eeuwen doorstaat, ook de modernste tijden.

Timotheus kreeg het al verzekerd: er komt een tijd dat de mensen de gezonde leer niet meer zullen verdragen, maar, omdat hun gehoor verwend is, naar eigen begeerte zich tal van leraars zullen bijeenhalen, dat zij hun oor van de waarheid zullen afkeren en zich naar de verdichtels keren, zelfverzonnen verhaaltjes.

Hij hoefde maar één ding te doen: nuchter blijven, het werk van een evangelist doen – dat evangelie doorgeven!

Het vraagt wel een duidelijke keus: laat je je meeslepen door een kerkverband dat ons en onze jeugd infecteert met de geest van de tijd? Of sluiten we ons aaneen in een kerk en een kerkverband dat zich door niemand anders wil laten vergaderen dan door Jezus Christus, door *zijn* Geest, door *zijn* Woord, in de eenheid van het ware geloof?!

Alleen op die het laatste weg ga je veilig, heerlijk beschermd door een Herder die zijn kudde wel weet te bewaren in de donkerste tijden, zijn kudde, inclusief de nieuwe lammetjes.

Ik dank u.

E. Hoogendoorn